

**VU, LLTI IR LMTA ETNOLOGIJOS DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO
SANDAS**

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka), kodas	Institucija	Padalinys
LIETUVOS KULTŪROS GEOGRAFIJA	Sociologija (socialinė geografija, S230), 05S	VU	Gamtos mokslų fakultetas, Geografijos ir kraštotvarkos katedra
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos:		konsultacijos:	20
savarankiškas darbas:	170	seminarai:	10
Kreditų skaičius:	7,5		
Dalyko anotacija			
Dalyko tikslas – supažindinti doktorantus su Lietuvos kultūros geografine raiška, raidos geografinėmis ypatybėmis bei kultūrinių regionų struktūra.			
Dalyko siekiniai ir kompetencijos: pabaigę kursą doktorantai turi būti įsisavinę Lietuvos kultūros geografinės įvairovės pagrindus, suprasti ir kritiškai įvertinti mokslinėje literatūroje pateikiamus duomenis ir tyrimus.			
Kurso turinys: <i>Lietuvos kultūros samprata.</i> Lietuvių kultūros kilmės branduolys. Lietuvių kultūros plitimo (difuzijos) procesas ir jo dėsningumai. Dabartinis lietuvių gyvenamas arealas. Lietuviai pasaulyje. Lietuvos kultūros elementų paplitimas kitose kultūrose. Globalizacijos įtaka Lietuvos kultūrai. A.J. Toynbee, L. Gumiliovo ir kitų teorijų taikymo galimybės Lietuvos kultūros raidos dėsningumams paaiškinti. <i>Lietuvos kultūros geografinių tyrimų galimybės.</i> Tyrimų aktualumas. Duomenų šaltiniai ir patikimumas. Pagrindinės (perspektyviausios) tyrimų kryptys. Lietuvos kultūros tyrimų istorija: pagrindiniai tyrimų etapai ir tyrinėtojai, geografų indėlis. <i>Gamtinių sąlygų įtaka Lietuvos kultūrai.</i> Klimato, reljefo, vandens telkinių, dirvožemio, biologinės įvairovės įtaka Lietuvos kultūrai. Gamtos sakralizavimas baltų kultūroje. Lietuvių ekologinė pasaulėžiūra. Miško ir medžio sureikšminimas. Jūra Lietuvos kultūroje. Kodėl Lietuva – Nemuno kraštas? Gamtinių sąlygų įtaka ūkinei veiklai. Lietuvių ūkinis kultūrinis tipas ir jo transformacija. <i>Kultūrinės aplinkos įtaka Lietuvos kultūrai.</i> Lietuva kultūrų sandūroje. Lietuvos kultūrinis periferiškumas. Kaimynų reikšmė Lietuvos kultūrai. Lietuvos valstybės raidos geopolitinė aplinka ir jos pokyčiai. Lietuvių etnoso arealo mažėjimas. Lietuvos gyventojų religinė įvairovė ir jos susiformavimo priežastys. Religinių mažumų paplitimas. Lietuvos gyventojų tautinė įvairovė ir tautinių mažumų paplitimo dėsningumai. Demografinio elgesio skirtumai Lietuvoje. Etninės psichologijos skirtumai Lietuvoje. Lietuvos kultūrinis kraštovaizdis ir jo regionavimas. <i>Lietuvos kultūriniai regionai.</i> Kultūrinių regionų tipai. Lietuvos kultūrinių regionų ir jų ribų išskyrimo problema. Lietuvos kultūrinio regiono ir subregiono samprata. Regionų ištirtumo skirtumai. Lietuvos kultūrinius regionus formuojantys veiksniai (etnokultūriniai, politiniai, administraciniai, kaimynystės ir kt.). Baltų žemės Lietuvos teritorijoje. Lietuvos kultūrinės sritys. Žemaitijos kultūrinis regionas. Aukštaitijos kultūrinis regionas. Užnemunės (Sūduvos) kultūrinis regionas. Dzūkijos kultūrinis regionas. Šiaurės Lietuvos kultūrinis regionas. Klaipėdos kraštas ir Mažoji Lietuva.			
Literatūra			
Pagrindinė literatūra:			
1. Daugirdas V. (2002). <i>Lietuvos kultūrinis rajonavimas</i> . LVMSF, Vilnius.			
2. Ragauskaitė A., Daugirdas V. (2011). Dzūkijos kultūrinis regionas. <i>Annales Geographicae</i> , 43-44, p. 16-28. Vilnius. (Prieiga per internetą: Annales geographicae > Vol			

[43\(1-2\) 2010.](#)).

3. Daugirdas V. (2012). Formalus latvių kultūrinis regionas Šiaurės Lietuvoje. *Acta humanitarica Universitatis Saulensis*, T. 14: Regionas: laikas, erdvė, žmonės, p. 334-357.
4. Kalnius P. (2012). *Žemaičiai. XX a. – XXI a. pradžia*. Vilnius: Mintis.
5. *Lietuvos etnologijos ir antropologijos enciklopedija*. (2011). Sudarytoja V. Savoniakaitė. Vilnius: Lietuvos istorijos instituto l-kla, 518 p.
6. Pivoriūnas D., Šaknys Ž. (2003). *Lietuvos etnografinių regionų žemėlapis*, (prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8379&p_k=1&p_t=120209)
7. Jordan, T.G., Domosh, M., Rowntree. (1997). *The Human Mosaic: A Thematic Introduction to Cultural Geography*. New York.

Papildoma literatūra:

1. Daugirdas V. (2004). Lithuania as a space of interaction of cultures, *Geopolitical studies*, Vol. 12, Warsaw, p.177-190
2. Daugirdas V. (2007). Kultūros reiškinių difuzija: teritoriniai aspektai, *Rytų Europos kultūra migracijos kontekste: tarpdalykiniai tyrimai*, Vilnius, p. 35-47.
3. Daugirdas V. (2009). Emigration from Lithuania and distribution of Lithuanians in the world, *Geopolitical studies*, 15, Warsaw, p. 369-381.
4. Petrusis V. (2005). Žemaitijos etninės savimonės regiono erdvinė struktūra, *Geografijos metraštis*, t. 38 (1), p. 163-175.
5. Bartašius M. (2012). Lietuvos Žiemgalos kultūrinis regionas, *Žiemgala*, Nr. 1, p. 15-25.
6. Purvinas M., Kavaliauskas P. (2014). Kraštovaizdžio etnokultūrinis rajonavimas, kn.: *Lietuvos nacionalinis atlasas*, T. I, p. 116.
7. Bliumas R. (2000). Aukštaičių ir žemaičių etninės priklausomybės determinuotų psichinių reiškinių savitumai, *Etniškumo studijos: teoriniai samprotavimai ir empiriniai tyrimai*, p. 53-64.

Konsultuojantys dėstytojai: vardas, pavardė, mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Vidmantas Daugirdas, doc., dr.	<ol style="list-style-type: none">1. Daugirdas V., Burneika D., Kriaučiūnas E., Ribokas G., Stanaitis S., Ubarevičienė R. (2013). <i>Lietuvos retai apgyventos teritorijos</i> [Kolektyvinė monografija]. Vilnius: LSTC. In Flexum. 166 p.2. Ragauskaitė A., Daugirdas V. (2011). Dzūkijos kultūrinis regionas. <i>Annales Geographicae</i>, 43-44, p. 16-28. Vilnius. (Prieiga per Internetą: Annales geographicae>Vol 43(1-2) 2010.); Ragauskaitė V., Daugirdas V. (2011). Dzūkijos kultūrinis regionas. <i>Dainava</i>, 11 (1), Vilnius: Petro ofsetas, p. 3-11.3. Daugirdas V. (2011). Depopulation – a new stage of a demographic change?, <i>Region and regionalism: Historical regions in the structures of European Union. Historical divisions of the territory in Central Europe and in different states of the world: No. 10: vol. 2</i>, Lodz, Opole, p. 105-116.4. Daugirdas V. (2012). Formalus latvių kultūrinis regionas Šiaurės Lietuvoje. <i>Acta humanitarica Universitatis Saulensis</i>, T. 14: Regionas: laikas, erdvė, žmonės, p. 334-357.5. Daugirdas V., Pociūtė G. (2013). The border influence for peripherality: case study of Lithuanian-Belorussian border region, <i>Region and regionalism</i>, T.1, Lodz, p. 175-194.6. Burneika D., Daugirdas V., Kriaučiūnas E., Ribokas G., Ubarevičienė R. (2013). Socioeconomical aspects of depopulation in eastern EU border region – case of eastern Lithuania, <i>Region and regionalism</i>, T.1, Lodz, p. 195-215.7. Kriaučiūnas E., Daugirdas V. (2013). Rečiausiai gyvenamų Lietuvos teritorijų gyvenviečių tinklo ypatumai, <i>Geografijos metraštis</i>, T.46,

	Vilnius, p. 32-45. 8. Burneika D., Daugirdas V., Ubarevičienė R. (2014). Migration as a factor of development of the depopulating areas in East EU countries – The case of Lithuania, <i>Europa XXI</i> , Volume 27: Territorial capital in practice – environmental and social issues, Warsaw, p. 79-95.
--	--

Patvirtinta VU, LLTI ir LMTA etnologijos doktorantūros komiteto 2016 m. kovo 31 d. posėdyje, protokolo Nr. R6-3	
Doktorantūros komiteto pirmininkė	dr. Daiva Vaitkevičienė